

GEIMPLEMENTEERDE CURRICULUM ENGELS IN HET EERSTE LEERJAAR VAN
MIDDELBARE SCHOOL SMK KELANA JAYA IN MALEISIË:
EEN KWALITATIEF ONDERZOEK

Nienke Nijhuis
Universiteit Twente
Augustus 2007

Samenvatting

Dit onderzoek heeft zich gericht op de verhouding tussen het uitgevoerde curriculum Engels op middelbare school SMK Kelana Jaya in Kuala Lumpur (Maleisië) en een aantal trends/ontwikkelingen die, zoals blijkt uit een literatuuranalyse, momenteel spelen omtrent het vak Engels als moderne vreemde taal. Daarnaast heeft dit onderzoek zich gericht op de verhouding tussen het uitgevoerde curriculum Engels en het beoogde curriculum Engels dat is voorgeschreven door het Maleisische ministerie van onderwijs.

Uit de voorafgaande literatuuranalyse is naar voren gekomen dat een aantal hoofdontwikkelingen zijn aan te wijzen op het gebied van Engels als moderne vreemde taal. Zoals de blootstelling aan de input en het gebruik van computerondersteunend lesmateriaal.

De onderzoeksopzet bestond uit documentanalyse, interviews met docenten en observaties tijdens lessen Engels. Uit de resultaten blijkt dat er enige frictie bestaat tussen het uitgevoerde curriculum Engels en het beoogde curriculum alsmede de trends. Aanbevelingen worden gegeven voor een betere aansluiting van het uitgevoerde curriculum met de trends/ontwikkelingen en een betere aansluiting met het beoogde curriculum.

Inleiding

Aanleiding tot dit onderzoek was dat middelbare school SMK Kelana Jaya gevestigd in Kuala Lumpur, graag een analyse wilde uitvoeren naar het curriculum voor het vak Engels in het eerste leerjaar. Het doel van de analyse was tweeledig. Allereerst wilde de school weten in welke mate de docenten Engels in het eerste leerjaar ontwikkelingen en trends op het gebied van Engels als moderne vreemde taal inpassen in hun lespraktijk (het uitgevoerde curriculum). Het tweede doel was het in kaart brengen van de relatie tussen het geïmplementeerde curriculum Engels en het beoogde curriculum Engels. Hierbij kan geïmplementeerde (uitgevoerde) curriculum gezien worden als de uitvoering van de lessen Engels in de praktijk. Het beoogde curriculum kan gezien worden als het formeel geschreven curriculum waaraan scholen in Maleisië zich moeten houden. De resultaten van dit onderzoek worden door de school gebruikt als suggesties ter verbetering van de uitvoering van het curriculum Engels in het eerste leerjaar.

Context

Maleisische kinderen krijgen onderwijs vanaf hun zesde jaar. De lagere school duurt zes jaar. De lagere schoolperiode is verplicht voor alle kinderen in Maleisië. Tot de leeftijd van 12 zijn kinderen leerplichtig. De taal waarin wordt onderwezen, is het Bahasa Malaysia, het Chinees of het Tamil. Bahasa Malaysia en Engels zijn verplichte vakken op alle scholen. Engels is verplicht omdat de taal de status van tweede officiële taal heeft (mede door het koloniale verleden met Groot-Brittannië). Overal wordt hetzelfde studieprogramma gevolgd om op die manier onder de leerlingen, die een verschillende achtergrond hebben, een gemeenschappelijke identiteit te ontwikkelen. Het lager voortgezet onderwijs duurt drie jaar, waarbij leerlingen naar niveau worden ingedeeld. Ook hier wordt landelijk hetzelfde voorgeschreven studieprogramma gevolgd. Het lager voortgezet onderwijs valt te vergelijken met de onderbouw van de middelbare school (de basisvorming) zoals wij die in Nederland kennen. Na deze drie jaar worden de leerlingen geselecteerd die hoger voortgezet onderwijs mogen volgen. Op dit niveau kunnen de studenten kiezen uit vier richtingen: letteren, natuurwetenschap, een technische of een beroepsopleiding. Na twee jaar moeten de leerlingen een examen doen en als ze daarvoor slagen, krijgen ze toegang tot de hoogste (zesde) klas, waar onderwijs wordt gegeven in natuurwetenschap, letteren en technische vakken. Deze laatste klas dient als voorbereiding op de universiteit.

SMK Kelana Jaya is een middelbare school gelegen in een buitenwijk van Kuala Lumpur, de hoofdstad van Maleisië. De wijk kenmerkt zich door inwoners uit een laag tot gemiddeld sociaal milieu, gelet op factoren als werk, inkomen en scholingsniveau. De school is een openbare school. Leerlingen hebben verschillende achtergronden. De meerderheid van de leerlingen is Moslim. Chinezen en Hindoestanen vormen twee belangrijke minderheidsgroepen.

De school verzorgt lesprogramma's in het lager voortgezet onderwijs en de eerste twee jaar van het hoger voortgezet onderwijs. Ruimtegebrek in de school maakt het noodzakelijk om de schooldag op te splitsen in een ochtend- en middagschool, wat overigens gebruikelijk is in Maleisië. De ochtendschool is voor leerlingen uit de hogere klassen, klas drie tot en met vijf. De middagschool is voor de leerlingen uit het eerste en tweede leerjaar. De klassen zijn gemengd qua geslacht en geloofsovertuiging en gemiddeld zitten 35 leerlingen in een klas. Leerlingen gaan vijf dagen per week naar school (van maandag tot en met vrijdag). Een lesdag inclusief pauze duurt 5,5 uur en bestaat uit negen lessen van 35 minuten. Zaterdagen worden benut voor extra-curriculaire activiteiten zoals scouting, toneelclub en sport. Van de leerlingen wordt verwacht dat ze deelnemen aan één van deze activiteiten.

Leerlingen hebben in het eerste leerjaar vijf keer in de week les in Engels. De inhoud van de lessen staat voorgeschreven in het nationale curriculum voor het vak Engels. De vijf lessen zijn verdeeld in twee keer een blokkuur van 70 minuten en één keer een lesuur van 35 minuten. Tijdens de blokken wordt vooral aandacht besteed aan grammatica, spelling en dictee. De nadruk ligt hierbij op schrijven en spreken. Tijdens het enkele lesuur wordt literatuur behandeld. De nadruk hierbij ligt op lezen en luisteren.

Theoretisch kader

In de context van educatie, waar leren de centrale activiteit is, mag men het woord curriculum beschouwen als een 'plan voor leren' (Van den Akker, 2004). Als we over curriculumactiviteiten praten is het zinvol om een onderscheid te maken tussen verschillende niveaus. Van den Akker (2004) maakt hierbij het volgende onderscheid:

- Marco niveau: Overheid, samenleving, systeem
- Meso niveau: School, instituut
- Micro niveau: Klaslokaal
- Nano niveau: Individu

Voor de uitvoering van dit onderzoek is gekeken naar het uitgevoerde curriculum op microniveau. Deels vindt de uitvoering van het curriculum ook plaats op schoolniveau (door schoolbeleid), het meso niveau. Het beoogde curriculum is ontwikkeld op macro niveau, namelijk door de overheid. De trends/ontwikkelingen binnen Engels als moderne vreemde taal spelen tevens op macro niveau, namelijk in de samenleving en het systeem.

Een curriculum kan verschillende vormen aannemen. Een breed geaccepteerd onderscheid kan volgens Van den Aker (2004) gemaakt worden tussen drie niveaus: beoogd, geïmplementeerd en bereikt. De drie niveaus worden onderverdeeld in zes verschijningsvormen: ideaal, formeel, geïnterpreteerd, uitgevoerd, ervaren en geleerd. Onderstaand tabel geeft een duidelijk overzicht van de drie niveaus en hun verschijningsvormen:

Beoogd	Ideaal	<i>Visie (rationele of basisvisie die ten grondslag ligt aan het curriculum)</i>
	Formeel/geschreven	<i>Intenties die vastgelegd zijn in documenten en/of materialen</i>
Geïmplementeerd	Geïnterpreteerd	<i>Het curriculum zoals het geïmplementeerd wordt door gebruikers (met name docenten)</i>
	Uitgevoerd	<i>Het werkelijke onderwijsleerproces (ook wel curriculum-in-actie)</i>
Bereikt	Ervaren	<i>Leerervaringen van leerlingen</i>
	Geleerd	<i>Resultaten (leeruitkomsten) van de leerlingen</i>

Tabel 1. Typologie van curriculum weergave

Het beoogde curriculum verwijst naar de intenties, al of niet in schriftelijke vorm. Het geïmplementeerde curriculum omvat datgene dat in de praktijk wordt gebracht. Het bereikte curriculum verwijst naar de ervaringen en resultaten van leerlingen. Dit onderzoek heeft zich gericht op de intenties van het curriculum en hoe dat gene in de praktijk is gebracht. Een analyse is verricht naar de verschijningsvormen formeel, geïnterpreteerd en uitgevoerd.

Afhankelijk van het curriculumniveau (beoogd, geïmplementeerd, bereikt) hebben de verschijningsvormen betrekking op (een deel van) de componenten uit het spinnenweb van Van den Akker (2004). De spin in dit web is de rationele. Deze verwijst naar de visie op leren en onderwijzen. De andere negen elementen vloeien voort uit deze rationele, het liefst coherent aan elkaar. De tien elementen worden gevisualiseerd in een spinnenweb om op die manier de vele (kwetsbare) interne connecties weer te geven. Voor een duidelijke omschrijving van de elementen wordt het spinnenweb hier in tabel vorm weergegeven:

Rationele	Waarom leren de leerlingen?
Doelstellingen	Naar welke doelen leren de leerlingen?
Inhoud	Wat leren de leerlingen?

Leeractiviteiten	Hoe leren de leerlingen?
Rol van de docent	Hoe organiseert de docent het leren?
Materialen & Bronnen	Met wat wordt er geleerd?
Groepen	Met wie wordt er geleerd?
Locatie	Waar wordt er geleerd?
Tijd	Wanneer wordt er geleerd?
Beoordeling	Hoe ver is het leren gevorderd?

Tabel 2. Onderdelen uit het curriculaire spinnenweb

Probleemstelling

Doel van het hier gerapporteerde onderzoek is in te gaan op de verhouding tussen het uitgevoerde curriculum Engels op SMK Kelana Jaya en de trends die zich voordoen binnen het Engels als moderne vreemde taal. Ten tweede moet worden onderzocht hoe het uitgevoerde curriculum zich verhoudt ten opzichte van het beoogde curriculum. Op basis van het doel van dit onderzoek en het geformuleerde theoretisch kader worden de volgende vijf onderzoeksvragen gesteld:

- Wat zijn de kenmerken van het uitgevoerde curriculum Engels in leerjaar één van SMK Kelana Jaya?
- Wat zijn de hoofdontwikkelingen/trends op het gebied van Engels als moderne vreemde taal?
- Welke ontwikkelingen/trends op het gebied van Engels als moderne vreemde taal zijn terug te zien in het uitgevoerde curriculum in het eerste leerjaar op SMK Kelana Jaya?
- Wat zijn de kenmerken van het beoogde curriculum Engels voor leerjaar één van het lager voortgezet onderwijs in Maleisië?
- Hoe verhoudt het uitgevoerde curriculum zich ten opzichte van het beoogde curriculum in het eerste leerjaar op SMK Kelana Jaya?

Methode

Dit kwalitatieve onderzoek is uitgevoerd tijdens een twee weken durend verblijf in de school. Het onderzoek heeft zich gericht op het verkrijgen van betrouwbare informatie over wat er gaande is in het uitgevoerde en beoogde curriculum van het vak Engels in leerjaar één en waarom.

Respondenten

De sectie Engels van de school bestaat totaal uit zes docenten. Drie daarvan geven les tijdens de ochtendschool en drie tijdens de middagschool. De drie docenten van de middagschool geven allen les aan de eerste klas. Deze drie docenten zijn geselecteerd voor het afnemen van een interview.

In totaal zijn er in het lager voortgezet onderwijs op de school in kwestie 21 klassen, waarvan 7 eerstejaars klassen. De 7 klassen hebben elk hun eigen niveau, waarbij klas A het hoogste niveau heeft en klas G het laagste niveau. Alle zeven klassen zijn geselecteerd voor het uitvoeren van observaties.

Onderzoekopzet en instrumenten

Er zijn *documentanalyses* uitgevoerd om inzicht te krijgen in het beoogde curriculum. Doel hiervan was inzicht te verwerven in het formeel geschreven curriculum en inzicht verwerven in de gebruikte methode. Er is gelet op de aansluiting tussen beide, aansluiting bij de aanwezige kennis van leerlingen, of er is gekozen voor actuele onderwerpen en of het materiaal up-to-date is.

Om een beter beeld te krijgen van het geïmplementeerde curriculum zijn drie *interviews* afgenomen met de docenten Engels. Het doel hiervan was inzicht te verwerven in hun ervaringen met het curriculum. Een opgesteld interviewschema met vragen heeft als leidraad gediend. Tijdens de interviews is er vooral gelet op de rol tussen docent en student, welke werkvormen gebruikt worden, welke aspecten wel/niet goed zijn in de gebruikte methode, hoe ze de leerlingen blootstellen aan de Engelse taal en hoe computerfaciliteiten in de lessen worden geïntegreerd.

Ook is gebruik gemaakt van *observaties* tijdens de lessen Engels. Deze hebben plaats gevonden tijdens de lessen Engels in de zeven verschillende klassen, bij de drie verschillende docenten. Elke klas is twee keer geobserveerd, tijdens een blokuur en tijdens een enkel uur. In totaal zijn er dus 14 observatie momenten geweest. Deze activiteit is uitgevoerd om zicht te krijgen op het operationeel uitgevoerde curriculum. Docenten kunnen het idee hebben een bepaald aspect goed in hun lessen te hebben ingebouwd, terwijl dat in de praktijk niet hoeft te blijken. Tijdens de observaties is gelet op dezelfde aspecten als tijdens de interviews. Daarnaast is tijdens de observaties gelet op hoe actief leerlingen zijn, hoe leerlingen zich gedragen en hoe stimulerend de werkomgeving voor de leerlingen is.

Resultaten

- Wat zijn de kenmerken van het uitgevoerde curriculum Engels in leerjaar één van SMK Kelana Jaya?

De uitvoering van het curriculum krijgt operationeel gezien vorm door voornamelijk aanbodgestuurd onderwijs of anders geformuleerd leerstofgericht onderwijs. Dit uit zich in een traditionele vorm van klassikaal lesgeven waarbij de docent uitlegt en de leerling uitvoert ('talk and chalk'). Uit de interviews is gebleken dat docenten hier de voorkeur aan geven, omdat ze op deze manier het beste overzicht kunnen houden en het beste de rust in de klas kunnen bewaren. Doordat de klaslokalen slecht geïsoleerd zijn, kampt de school al met veel geluidsoverlast. Zowel van de drukke straat waar de school aan gelegen is als van de naastgelegen klaslokalen ontvangt men geluidsoverlast tijdens de les. Om zelf de naastgelegen klassen zo min mogelijk te storen kiezen de docenten voor een traditionele klassikale manier van lesgeven. Dit zorgt in hun ogen voor minder geluidsoverlast dan bijvoorbeeld het zelfstandig werken of het maken van opdrachten in groepen.

De zeven verschillende niveaus gebruiken allemaal hetzelfde curriculum en dezelfde methode. De methode is vooral afgestemd op de hogere niveaus (klas A-B-C-D) waardoor er problemen ontstaan op de lagere niveaus (klas E-F-G). De leerlingen van de lagere niveaus kunnen niet meekomen. De stof is vaak te moeilijk en het tempo ligt te hoog. Gevolg is dat zowel leerlingen als leraren gedemotiveerd raken. Tijdens de interviews gaven docenten aan dat ze weinig nuttigs met de leerlingen van de lagere niveaus kunnen doen. Regelmatig krijgen ze ook het gevoel dat ze in die klassen eerder een soort oppasser zijn dan een docent. Daarnaast gaven de docenten aan dat ze weinig tijd hebben om aan de zwakkere leerlingen te besteden, ook in de hogere klassen. De groepen zijn groot (35 leerlingen) en de individuele begeleiding gaat ten koste van het klassikaal lesgeven.

De methode die gehanteerd wordt tijdens de lessen bestaat uit twee boeken; een tekstboek met uitleg, teksten en opdrachten en een literatuurboek. Sinds 2002 wordt met deze boeken gewerkt. De school heeft deze zelf mogen uitzoeken. Het tekstboek dat voor de helft is afgedrukt in kleur bestaat uit twaalf hoofdstukken die elk een relatie hebben met de belevingswereld van de leerlingen. Het boek bevat actuele voorbeelden uit het dagelijkse leven en veel leuke en variërende opdrachten. Zo zijn er de standaardopdracht als invuloefeningen, woordenlijsten en dictees. Maar ook zijn er opdrachten waarbij een voordracht moet worden gehouden, een poster moet worden gemaakt of waar multimediatechniek geraadpleegd moeten worden. Het boek hanteert verschillende soorten werkvormen: zelfstandig, in twee talen of in groepen. Het literatuurboek is afgedrukt in zwart/wit en bevat de verhalen en gedichten die het beoogde curriculum voorschrijft. Docenten geven aan dat ze het tekstboek goed en erg leuk vinden, maar in de praktijk weinig gebruik maken van het boek. Ze vinden de klassen te groot om de leuke opdrachten uit het boek uit te voeren en het zorgt voor te veel geluidsoverlast.

Faciliteiten op school zijn aanwezig maar verkeren in een slecht staat. Zo is er bijvoorbeeld een bibliotheek waar leerlingen boeken kunnen huren of naslagwerken kunnen bestuderen. Echter wordt deze bibliotheek gekenmerkt door beperkte openingstijden en een verouderde collectie. De meest recente encyclopedie dateert uit het jaar 1990 en veel woordenboeken zijn versleten. Daarnaast beschikt de school over een computerlokaal waar het al niet veel beter mee gesteld is. De computers zijn verouderd en beschikken niet over een internetverbinding. De faciliteiten in het tv-lokaal zijn beter. Hier is een tv, een videorecorder en een dvd speler aanwezig, ook zijn hier genoeg stoeltjes en tafeltjes voor 35 leerlingen. Als men echter gebruik wil maken van de verschillende faciliteiten duikt er nogal eens een probleem van organisatorische aard op. Met enige regelmaat komt het voor dat de

slutel van de lokalen zoek is, of dat de intekenlijst kwijt is et cetera. Daarnaast kampt de school af en toe met stroom uitval, waardoor geen gebruik kan worden gemaakt van de elektronische faciliteiten. Docenten geven te kennen dat dit soort problemen demotiverend werken en dat ze daardoor weinig gebruik maken van de geboden faciliteiten.

- Wat zijn de hoofdontwikkelingen/trends op het gebied van Engels als moderne vreemde taal? Uit het voorafgaande literatuuronderzoek (Nijhuis, 2007) zijn een aantal ontwikkelingen/trends naar voren gekomen op het gebied van Engels als moderne vreemde taal. In de jaren '80 werd de klassieke grammatica-vertaalmethode vervangen door de communicatieve aanpak, waarbij het leren via een natuurlijke input centraal kwam te staan (Kwakernaak, 2006). Voortbordurend daarop is de autonomie van leerlingen een sleutelbegrip geworden in het domein van educatie in het algemeen en specifiek in het domein van taalonderwijs (Kartal, 2005). Autonoom leren houdt in dat leerlingen zelfsturing geven aan hun leerproces. Zelfsturing geeft leerlingen zelfvertrouwen waardoor leerlingen leren zich zo effectief en onafhankelijk mogelijk te redden in de Engelse taal. Als het einde van de schoolloopbaan in zicht komt wordt dit ook van de leerlingen verwacht, waardoor een autonome focus tijdens de lessen van belang wordt geacht (Kartal, 2005).

Daarnaast wordt het belang van blootstelling aan de input, de Engelse taal, tijdens het leren van de taal in de literatuur breed geaccepteerd (Rosberg, 1995; Swain & Lapkin, 1995; Nationaal bureau Moderne Vreemde Talen [Nab-MVT], 2000; Ellis, 2002; Choonhwa, 2005). Leerlingen moeten worden blootgesteld aan een Engelstalige leeromgeving. Voorbeelden hiervan zijn alleen Engels praten tijdens de lessen, Engelstalige films kijken, gebruik van Engelstalige websites et cetera.

Een andere ontwikkeling op het gebied van Engels als vreemde taal is de toepassing van computerondersteund lesmateriaal. De mogelijkheden van informatie- en communicatietechnologie lijken onbegrensd. Met name e-mail en internet lijken nieuwe dimensies toe te voegen aan verschillende soorten van instructiemogelijkheden voor leerlingen, zoals opdrachten om specifieke relaties op te kunnen zoeken, verklaringen met behulp van modellen en bewaking van leerprocessen om feedback te krijgen (Nab-MVT, 2004). Verschillende onderzoeken tonen de meerwaarde van het gebruik van internet aan bij het leren van de Engelse taal (Uzunboylu, 2003; Kartal, 2005). Hogere prestaties kunnen worden bereikt bij leerlingen. De kwaliteit van websites moet echter goed worden beoordeeld; vaak zijn deze nog grotendeels intuïtief ontworpen.

Een trend die zich momenteel ook voordoet is het tweetalig onderwijs (TTO). TTO betreft het gebruik van een andere taal dan de moedertaal als instructietaal bij niet-talenvakken (bijvoorbeeld geschiedenis, aardrijkskunde, wiskunde, waarbij niet de moedertaal als voertaal wordt gebruikt maar het Engels). Het doel van tweetalig onderwijs is het vergroten van de taalvaardigheid; en het bieden van een internationale omgeving door taal (Ministerie van Onderwijs, Cultuur & Wetenschap [MinOCW], 2002). Diverse onderzoeken tonen aan dat TTO leidt tot een betere taalvaardigheid in Engels (Huibregtse, 2001; Berns, Hasenbrink & De Bot, 2003; Nab-MVT, 2004) zonder dat dit ten koste gaat van prestaties bij andere vakken.

- Welke ontwikkelingen/trends op het gebied van Engels als moderne vreemde taal zijn terug te zien in het uigevoerde curriculum in het eerste leerjaar op SMK Kelana Jaya? De trend van het creëren van autonomie bij leerlingen valt nauwelijks terug te zien in het uitgevoerde curriculum Engels op SMK Kelana Jaya. Leerlingen worden niet gestimuleerd om zelf sturing te geven aan hun eigen leerproces. Leerlingen nemen de lesstof tot zich via het klassikale aanbodgestuurde onderwijs. Geacht wordt dat de leerlingen opletten tijdens de lessen en uitvoeren wat de docent hen opdraagt. Zelfstandig werken wordt nauwelijks aangemoedigd. Als een leerling iets op eigen initiatief maakt of extra veel tijd en moeite besteedt aan een bepaalde opdracht dan wordt de waardering hiervoor door de docent nauwelijks geuit aan de leerling.

Blootstelling aan de Engelse taal wordt in de literatuur als een cruciaal punt gezien om een taal te leren. SMK Kelana Jaya ondersteunt dit punt op verschillende manieren. Tijdens de Engelse lessen is de voertaal en instructietaal Engels. Leerlingen worden gecorrigeerd door de docent als ze niet in het Engels spreken. Echter wordt hier bij de hogere niveaus meer opgelet dan bij de lagere niveaus. Docenten geven aan dat het moeilijk is om in het Engels te communiceren op de lagere niveaus, de reactie van leerlingen is vrijwel nooit in het Engels.

Een andere manier om blootstelling aan de Engelse taal te bewerkstelligen, wordt gevormd door de zogeheten Engelse dag. Elke woensdag is het Engelse dag. Het is de bedoeling dat zowel leerlingen als docenten die dag Engels spreken tijdens de pauze en tijdens de wekelijkse bijeenkomst. Het spreken in het Engels tijdens de pauze werkt echter niet. Zowel docenten en leerlingen houden zich hier niet aan. Dat komt doordat niemand verantwoordelijk is voor het naleven van deze regel. De bijeenkomsten op woensdag worden echter wel altijd geheel in het Engels gehouden. Tijdens zulke bijeenkomsten worden mededelingen gedaan en houden klassen om de beurt een voordracht over datgene wat ze de afgelopen week hebben geleerd.

Daarnaast doet de school mee aan een internationaal project ter bevordering van de Engelse taal. Tijdens dit twee maanden durende project komen twee buitenlandse studenten Engelse les geven op school. Doordat het niet mogelijk is te communiceren in een andere taal dan Engels is dit een goede manier om leerlingen bloot te stellen aan de input.

Een andere ontwikkeling op het gebied van Engels als moderne vreemde taal is het toepassen van computerondersteunend lesmateriaal. Het lesboek voorziet hierin doordat er verscheidene opdrachten zijn waarbij de computer gebruikt moet worden. Deze opdrachten worden in de praktijk niet uitgevoerd voornamelijk doordat de faciliteiten het niet toelaten en doordat de docenten het organisatorisch moeilijk vinden om uit te voeren. Tijdens de interviews werd aangegeven dat docenten het lastig vinden om met een grote klas naar het computerlokaal te gaan en dat het reserveren van dit lokaal niet altijd even soepel verloopt (inschrijfflijst niet altijd aanwezig, sleutel van lokaal soms zoek et cetera). Daarnaast zei één van de docenten dat ze zelf niet beschikt over goede computervaardigheden waardoor ze haar leerlingen niet achter de computer wil laten werken.

Met tweetalig onderwijs heeft men ervaring op SMK Kelana Jaya. Zes jaar geleden is tweetalig onderwijs ingevoerd bij de vakken wiskunde en wetenschap. De instructietaal is Engels en tevens worden de toetsen afgenomen in het Engels. Docenten zijn positief over deze ontwikkeling.

- Wat zijn de kenmerken van het beoogde curriculum Engels voor leerjaar één van het lager voortgezet onderwijs in Maleisië?

Het beoogde curriculum wordt vormgegeven door een tweetal syllabussen ontworpen door het ministerie van onderwijs. Beide syllabussen zijn in het Engels geschreven. De eerste syllabus is algemeen van aard en is geldig voor alle vijf leerjaren op de middelbare school. In deze syllabus wordt het belang van de Engelse taal uitgelegd. Engels wordt gezien als een hoofdtaal op wereldniveau en als hoofdtaal in de ICT. Een goede beheersing van de taal in woord en geschrift opent deuren voor de leerlingen in deze wereld. Leerlingen moeten aan het einde van hun middelbare schoolloopbaan Engels kunnen toepassen in dagelijkse situaties, in werksituaties en kunnen gebruiken voor vervolg opleidingen. De tweede syllabus is schooljaar afhankelijk, per schooljaar is een apart curriculum opgesteld waarin de doelen, inhoud en leeruitkomsten beschreven staan.

De algemene syllabus beschrijft in brede termen de opbouw van het curriculum. Het curriculum is ontwikkeld volgens de communicatieve aanpak, waarbij het natuurlijke taalverwervingsproces centraal staat. Het curriculum is ontwikkeld in lijn met het gebruik van Engels in het dagelijkse leven, wanneer mensen met elkaar communiceren, wanneer toegang tot informatie wordt gezocht en wanneer mensen literaire werken lezen. Het curriculum gebruikt zowel onderwerpen uit de wetenschap en aardrijkskunde als actuele onderwerpen voor de context van het leren van de taal. De gekozen onderwerpen liggen dicht bij de directe omgeving van de leerlingen; de school, de stad en sociale omgangsnormen. De leeractiviteiten in het curriculum staan in het teken van een goede voorbereiding in bepaalde vaardigheden. Waar mogelijk is projectwerk geïntegreerd als leeractiviteit, zodat leerlingen samenwerkingsvaardigheden ontwikkelen (overleggen, analyseren, discussiëren et cetera). Daarnaast wordt het gebruik maken van de computer als belangrijke leeractiviteit gezien en moet dit in de lespraktijk worden geïntegreerd. Leerlingen moeten leren hoe zij het internet kunnen gebruiken voor het vinden van informatie, zodat zij in staat zijn dit zelfstandig uit te voeren (creëren van een autonome focus). Daarnaast dient het internet als een belangrijk middel om te kunnen netwerken met mensen over de hele wereld.

In de tweede syllabus, die per schooljaar is opgesteld, staan de doelen en leeruitkomsten beschreven die gehaald moeten worden. De doelen, inhouden en leeruitkomsten zijn duidelijk, concreet en toetsbaar geformuleerd. Het curriculum is opgebouwd uit drie taaldoeleinden: persoonlijke doeleinden, informatie doeleinden en esthetische doeleinden. Per doeleind zijn de leerresultaten

opgesteld. De leerresultaten zijn gebaseerd op de vier taalvaardigheden: lezen, schrijven, spreken, luisteren. Deze vier taalvaardigheden vormen de kern van het curriculum. Naast de taaldoeleinden zijn er ook leerresultaten opgesteld voor de inhoudelijke taalverwerving en de educatieve inhoud. Hieronder wordt een voorbeeld van het curriculum van leerjaar één weergegeven. Het beoogde curriculum per leerjaar is zeer gedetailleerd beschreven. De leerresultaten dienen als begeleiding voor docenten tijdens het onderwijzen en zijn ontleend aan de leerdoelen. Per leerinhoud wordt één voorbeeld van leerresultaat gegeven. De school wilde met dit onderzoek een globale vergelijking tussen het beoogde en uitgevoerde curriculum. Daardoor was een gedetailleerde vergelijking per leerdoel/leerresultaat niet nodig. Voor de volledige versie¹ wordt verwezen naar de syllabus van het curriculum Engels in leerjaar één in Maleisië.

Leerinhoud	Leerdoel	Leerresultaten
Curriculum inhoud	Persoonlijke doeleinden	Vrienden maken; een leerling moet in staat zijn zichzelf te introduceren (naam, leeftijd, woonplaats, hobby's) zowel sprekend als schrijvend
	Informatie doeleinden	
	Esthetische doeleinden	
Taal inhoud	Grammatica	Leerlingen moeten weten wanneer ze het woord 'much' moeten gebruiken en wanneer het woord 'many'
	Geluidssysteem (spreken en luisteren)	
	Woordenlijst	
	Literatuur	
Educatieve inhoud	Denkvaardigheden	Kritisch denken; een leerling moet in staat zijn een probleem uit een korte tekst te definiëren
	Leren om vaardigheden te leren	
	ICT vaardigheden	
	Waarden in de samenleving	
	Meervoudige intelligentie	
	Kennis acquisitie	
	Vorbereiding op de echt wereld	

Tabel 3. Voorbeeld van het curriculum Engels in leerjaar één

Een opmerking die na deze analyse geplaatst kan worden is dat het beoogde curriculum grotendeels overeenkomt met de trends die momenteel spelen binnen het Engels als moderne vreemde taal. Het beoogde curriculum is opgebouwd volgens de communicatieve aanpak, voorziet in het aanleren van een autonome focus en het opdoen van internet- en computervaardigheden.

- Hoe verhoudt het uitgevoerde curriculum Engels zich ten opzichte van het beoogde curriculum in het eerste leerjaar op SMK Kelana Jaya?

Nu het beoogde curriculum is beschreven kan worden gekeken hoe het uitgevoerde curriculum Engels op SMK Kelana Jaya zich verhoudt tot dit beoogde curriculum. Uit de interviews en observaties blijkt dat de docenten Engels veel aandacht besteden aan de leerinhoud onderdelen 'curriculum' en 'taal' (eerste twee leerinhouden uit tabel 3). Tijdens de blokken komen de persoonlijke doeleinden en informatiedoeleinden voor het leren van het Engels aan bod. Tijdens het enkele lesuur komt het esthetische doeleind aan bod in de vorm van het lezen en bespreken van de voorgeschreven literatuur. De taalinhoud wordt door de lessen heen verweven. Zo ligt tijdens de ene

¹ Op te vragen bij het Maleisische ministerie van onderwijs

les de nadruk op grammatica en wordt bijvoorbeeld uitgelegd hoe de werkwoord vervorming in elkaar steekt. Tijdens de volgende les ligt de nadruk op het leren van woorden uit de voorgeschreven woordenlijst. Het geluidssysteem (spreken en luisteren) komt elke les aan bod aangezien de lessen volledig in het Engels worden gegeven. Extra aandacht wordt hier aan gegeven tijdens dictees en luisteroefeningen. De literatuur wordt zoals eerder gezegd behandeld tijdens het enkele lesuur. De verhouding qua tijd is evenredig verdeeld over de verschillende taalinhouden. Uit de observaties blijkt niet dat een bepaalde inhoud niet behandeld wordt of een ander overdadig. Het beoogde curriculum dient tijdens de lessen als een duidelijke leidraad. Docenten houden zich aan de voorgeschreven leerdoelen en wijken hier nauwelijks vanaf.

Een punt waar in de praktijk minder aandacht aan wordt besteed is de educatieve inhoud. Met name als het gaat om het leren van vaardigheden en ICT vaardigheden. Bij het leren van vaardigheden is het doel dat leerlingen verantwoordelijkheid nemen voor hun eigen leren. Deze vaardigheden belichamen het zich eigen maken van informatievaardigheden, bibliotheekvaardigheden en studeervaardigheden zodat leerlingen zich ontwikkelen tot onafhankelijke levenslange leerders. Het doel van ICT-vaardigheden is dat leerlingen dusdanige multimediatevaardigheden ontwikkelen dat zij tijdens hun werk of vervolgstudie zelfstandig multimediatebronnen (TV documentaires, internet, email, microsoft office) kunnen raadplegen. In de lespraktijk wordt aan deze vaardigheden nauwelijks tijd besteed. Dit valt te verklaren doordat docenten klassikaal zonder al te veel poespas willen lesgeven en doordat de faciliteiten op de school vele gebreken vertonen.

Een ander punt dat in de praktijk niet overeenkomt met het beoogde curriculum is het werken in groepjes. Het beoogde curriculum schrijft voor dat er waar mogelijk groepswork moet worden toegepast. Tevens staan er veel project/groepsactiviteiten in het tekstboek. In de lespraktijk wordt er nauwelijks in groepen gewerkt. De voornaamste reden hiervoor is dat dit voor minder overzicht en meer geluidsoverlast zorgt.

Het beoogde curriculum blijkt qua werkdruk haalbaar te zijn in de hogere niveaus (klas A-B-C-D). Echter is dit niet het geval in de lagere niveaus (klas E-F-G). In het voorgeschreven beoogde curriculum wordt een onderscheid tussen leerlingen gemaakt. Leerlingen hebben een verschillend niveau waardoor de ene leerling meer aandacht nodig heeft dan de ander. Er worden ook voorbeelden gegeven van hoe ze de leerlingen meer aandacht en uitleg kunnen geven. Toch zijn de leerresultaten voor alle niveaus gelijk en maken alle niveaus gebruik van hetzelfde lesboek. Leerlingen op de lagere niveaus kunnen het tempo en de werkdruk niet aan waardoor ze vanaf het begin al een achterstand opbouwen, die in volgende jaren alsmaar groter wordt. Het uiteindelijke gevolg hiervan is dat veel van deze leerlingen de school na het laatste jaar onderbouw verlaten en vervolgens gaan werken zonder een afgeronde opleiding.

Aanbevelingen

Uit de resultaten van dit onderzoek blijkt dat het uitgevoerde curriculum op een aantal punten afwijkt van trends op het gebied van Engels als moderne vreemde taal en ook op een aantal punten afwijkt van het beoogde curriculum. Het belangrijkste punt van frictie ligt in het type leerproces en de gekozen werkvormen. Het type leerproces dat wordt nagestreefd bepaalt mede de gekozen werkvorm (Lowyck & Verloop, 1995). De trends en het beoogde curriculum zijn beide voorstander van een autonome focus tijdens het leerproces. Waarbij zelfstandigheid, jezelf leren leren, kritisch inzicht, werken in groepsverband en het opdoen van vaardigheden belangrijke waarden zijn. Terwijl de docenten Engels het leerproces van klassikaal lesgeven prefereren, waarbij doceren en uitleg geven voorop staan (op die manier een juiste overdracht van een stabiel kennisbestand). Voor Nederlandse begrippen geven de docenten zeer traditioneel les. De gekozen werkvorm wordt echter ook bepaald door andere factoren. Lowyck & Verloop (1995) geven te kennen dat de fysieke omgeving (materiele voorwaarden, organisatorische voorwaarden en financiële middelen) een rol speelt in de keuze van werkvorm. Zo kan zelfstandig werken slechts georganiseerd worden in een omgeving met voldoende informatiebronnen en leermateriaal. Daarnaast bestaat er ook een verband tussen de omvang van de groep en de keuze van werkvormen. Coöperatief leren kan nauwelijks plaatsvinden in heel grote groepen (Lowyck & Verloop, 1995).

Om een betere aansluiting te creëren tussen het uitgevoerde curriculum ten opzicht van de trends en het beoogde curriculum zullen de docenten Engels hun visie op het leerproces deels moeten

aanpassen, zal de school voor betere faciliteiten moeten zorgen en zal de groepsomvang moeten worden verkleind. Als men deze veranderingen goed wil uitvoeren dan zal dit financiële kosten met zich mee brengen; de aanschaf van nieuwe computers, nieuwe boeken, extra docenten om de groepsgrootte terug te dringen et cetera. Maar kleine veranderingen die binnen het bereik van de docenten en de school liggen, kunnen er al voor zorgen dat er een betere autonome focus wordt gecreëerd, beter gebruik kan worden gemaakt van de faciliteiten en andere werkvormen mogelijk zijn. Fullan (2001) is er van overtuigd dat veranderingen in de onderwijssector pas werken als docenten inzien dat het onderwijs beter kan. Bij het invoeren van vernieuwingen moet rekening worden gehouden met een drietal aspecten bij leraren (Fullan, 2001). De volgende veranderingen van leraren worden verwacht: Ze moeten nieuwe materialen leren gebruiken (learn to use), ze moeten hun gedrag kunnen veranderen als gevolg van de nieuwe materialen (het pedagogisch en didactisch handelen) (use to learn) en ze moeten hun ideeën en houdingen kunnen aanpassen (use to learn). De docenten Engels moeten de voordelen inzien en overtuigd worden van andere werkmethodes, het gebruik van computers tijdens de lessen en niet bang zijn om de orde in de klas te verliezen of geluidsoverlast te veroorzaken. Dit weerhoudt hen ervan om andere werkvormen aan te nemen dan de klassikale werkvorm, waardoor de leerlingen minder vaardigheden in het Engels krijgen aangeleerd. Docenten kunnen samen met de klas richtlijnen/ gedragsregels opstellen voor het werken in tweetallen en groepen, zodat er ordelijk en overzichtelijk gewerkt kan worden. Daarnaast moeten de docenten meer vertrouwen, stimulans en waardering naar de leerlingen toe uiten. Dat zorgt voor een groter zelfvertrouwen en meer zelfstandigheid, waarbij de leerlingen momenteel een groot gebrek aan is.

De school kan haar faciliteiten verbeteren door ruimere openingstijden in de bibliotheek te hanteren, door een internetverbinding voor het computerlokaal te regelen (wat tegenwoordig niet meer duur is) en door betere regels op te stellen wat betreft gebruik van deze faciliteiten. Docenten kunnen op deze manier beter gebruik maken van de faciliteiten en leerlingen meer stimuleren zelfstandig gebruik te maken van de faciliteiten. Zo kunnen de leerlingen ook profiteren van de voordelen die computer- en internetgebruik met zich meebrengen en op die manier een hogere prestaties leveren tijdens de lessen Engels.

Het probleem dat zich momenteel voordoet in de klassen op de lagere niveaus is lastig. De grote boosdoener is dat het beoogde curriculum en de methode niet is toegesneden op deze leerlingen. De stof is vaak te moeilijk en het tempo ligt te hoog. Het beste zou zijn als er in het beoogde curriculum een duidelijk onderscheid qua inhoud en leerdoelen wordt gemaakt tussen klassen van hogere niveaus en klassen van lagere niveaus. Dit zou op overheidsniveau bepaald moeten worden, wat inhoudt dat de school hier geen invloed op heeft. Wel zou de school kunnen kiezen voor andere lesboeken die beter aansluiten bij de kennis en vaardigheden van leerlingen in de lagere niveaus. Dat zal voor een betere motivatie bij de leerlingen zorgen. Docenten zouden zich positiever kunnen opstellen wat betreft de lagere niveaus. Docenten hebben een negatieve en generaliserende instelling ten opzichte van de kwaliteiten van deze leerlingen. Wat ze tijdens de les (onbewust) ook uitstralen naar de leerlingen.

Discussie

Doel van dit onderzoek is door het gekozen theoretisch kader en de gebruikte methode verwezenlijkt. De verhouding tussen het uitgevoerde curriculum Engels en de trends die binnen het Engels als moderne vreemde taal spelen is duidelijk geworden. Alsmede is er een beeld ontstaan naar de verhouding tussen het uitgevoerde en het beoogde curriculum Engels. Om dit beeld verder uit te bereiden is het interessant om de mening van de leerlingen ten aanzien van het curriculum te peilen. Volgens de typologieën van curriculum weergave (Van de Akker, 2004), wordt met de ervaringen van leerlingen het niveau bereikt bedoeld. Een geschikte methode voor de uitvoering van dit onderzoek zou zijn het afnemen van een enquête onder leerlingen of het afnemen van interviews met de leerlingen. Door omvang en tijdgebrek is er tijdens dit onderzoek voor gekozen om de mening van de leerlingen achterwege te laten.

Bij een vervolgonderzoek zou het interessant zijn om te kijken hoe de hier gegeven aanbevelingen in het uitgevoerde curriculum zijn toegepast. De onderzoeksvraag daarbij zou kunnen zijn of de aanbevelingen bijdragen aan een betere afstemming tussen beoogd curriculum Engels en uitgevoerd curriculum Engels. Wellicht zou het ook interessant zijn om de tweeledige verhouding van

het uitgevoerde curriculum met de trends en het uitgevoerde curriculum met het beoogde curriculum te onderzoeken in de andere schooljaren op SMK Kelana Jaya. Zou hetzelfde onderzoek in de andere schooljaren eenzelfde uitkomst geven of zouden andere aspecten aan het licht komen?

Een geheel ander interessant onderzoek op SMK Kelana Jaya zou het onderzoeken van de effecten van het tweetalig onderwijs zijn. De docenten en schoolleiding zijn erg positief over TTO, echter bestaan er geen duidelijke cijfers over de effecten. Het zou interessant zijn om te onderzoeken of de cijfers bij het vak Engels verbeterd zijn en of de cijfers bij wiskunde en wetenschap niet achteruit zijn gegaan.

Referenties

- Akker, J., van den (2004). Curriculum perspective: an introduction. In J. van den Akker, W. Kuiper & U. Hameyer. *Curriculum landscapes and trends*. (pp. 1-10). Dordrecht: Kluwer Academic Publishers.
- Berns, M., Bot, K. de, & Hasenbrink, U. (2003). *English, media and youth in Europe*. Amsterdam: John Benjamins.
- Choonhwa, L. (2005). Different types of English to which Korean College students are exposed outside the class. Retrieved May, 09, 2006, from <http://eric.ed.gov/>
- Ellis, N.C. (2002). Frequency effects in language processing. *Studies in second language acquisition*, 24, 143-188.
- Fullan, M.G. (2001). *The new meaning of educational change*. New York: Teachers college press.
- Huibregtse, I. (2001). *Effecten en didactiek van tweetalig voortgezet onderwijs in Nederland*. Proefschrift. Utrecht: Universiteit Utrecht.
- Kartal, E. (2005). The internet and autonomous language learning: a typology of suggested aids. Retrieved June, 03, 2006, from <http://eric.ed.gov/>
- Kwakernaak, E. (2006). Leerlijnen in het vreemdetalenonderwijs. *Levende Vreemde Talen Tijdschrift*, 1, 23-29.
- Lowyck, J. & Verloop, N. (1995). *Onderwijskunde: Een kennisbasis voor professionals*. Groningen: Wolters-Noordhoff.
- Ministerie van Onderwijs, Cultuur & Wetenschap (2002). Tweetalig onderwijs in het voortgezet onderwijs: De stand van zaken. Retrieved June, 20, 2006, from www.minocw.nl
- Nationaal Bureau Moderne Vreemde Talen (2000). *Auto's met ovale wielen. Een referentiekader voor het schatten van de meerwaarde van ICT in het MVTO*. Enschede, NaB-MVT.
- Nationaal Bureau Moderne Vreemde Talen (2004). *Taalprofielen*. Enschede, NaB-MVT.
- Nijhuis, N (2007). Engels als tweede taal. Een literatuuronderzoek naar de trends van Engels in het moderne vreemde talen onderwijs. Enschede, Universiteit Twente.
- Rosberg, M. (1995). Teaching English as a second language, how young children learn. Retrieved May, 09, 2006, from <http://eric.ed.gov/>
- Swain, M., Lapkin, S. (1995). Problems in output and the cognitive processes they generate: A step towards second language learning. *Applied Linguistics*, 3, 371-391.
- Uzunboylyu, H.D. (2003). The effectiveness of web assisted English language construction. Retrieved June, 03, 2006, from www.scholar.google.com